

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 lipca 2016 roku wydanym w sprawie o sygnaturze akt XVIII C 143/16 Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, Wydział XVIII Cywilny, oddalił powództwo PROKURA Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego we W. przeciwko Z. B. o zapłatę oraz orzekł o kosztach procesu.

Sąd I instancji oparł swoje rozstrzygnięcie na ustaleniach, iż (...) Bank spółka akcyjna we W., poprzednio (...) Bank spółka akcyjna we W., zajmuje się prowadzeniem działalności gospodarczej między innymi w zakresie udzielania kredytów.

Pozwany w przedmiotowej sprawie Z. B. w dniu 20 września 2007 roku zawarł z (...) Bank spółką akcyjną we W. umowę pożyczki nr (...), na mocy której wspomniany bank udzielił pożyczkobiorcy, tj. pozwanemu Z. B., pożyczki w kwocie 3.241,78 zł na warunkach określonych w zawartej umowie.

Wskazany powyżej bank w dniu 29 marca 2011 roku, w związku z zadłużeniem pozwanego, wystawił bankowy tytuł egzekucyjny. Natomiast w dniu 20 lutego 2012 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi nadał klauzulę wykonalności wspomnianemu bankowemu tytułowi egzekucyjnemu.

Następnie, tj. w dniu 9 sierpnia 2012 roku, bank złożył wniosek o wszczęcie egzekucji z majątku pozwanego. Postępowanie egzekucyjne zostało jednak umorzone na wniosek wierzyciela w dniu 24 grudnia 2013 roku.

Powodowa spółka nabyła przedmiotową wierzytelność w drodze umowy cesji z dnia 27 września 2013 roku.

W uzasadnieniu do wydanego przez siebie wyroku z dnia 6 lipca 2016 roku, w części dotyczącej rozważaniach prawnych, Sąd Rejonowy wskazał, że podstawę dochodzonego w przedmiotowej sprawie przez powódkę roszczenia stanowią przepisy ustawy z dnia 31 stycznia 1989 roku Prawo bankowe oraz ustawy z dnia 20 lipca 2001 roku o kredycie konsumenckim.

Powódka dochodziła roszczenia jako nabywca wierzytelności. Wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią, chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania (art. 509 § 1 k.c.). Jednakże w takiej sytuacji dłużnikowi przysługują przeciwko nabywcy wierzytelności wszelkie zarzuty, które miał przeciwko zbywcy w chwili powzięcia wiadomości o przelewie (513 § 1 k.c.).

W toku przedmiotowej sprawy strona pozwana podniosła zarzut przedawnienia. Jak stanowi art. 117 k.c. roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu (z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w ustawie). Po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie może się uchylić od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się zarzutu przedawnienia. Bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne (art. 120 § 1 k.c.).

Stosowanie do treści art. 118 k.c. – jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej – termin przedawnienia wynosi 10 lata, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej – 3 lata. Określenie dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej krótszego, trzyletniego terminu przedawnienia, jest wynikiem dążenia ustawodawcy, podyktowanego potrzebami gospodarki, do zapewnienia możliwie szybkiego realizowania przez profesjonalistów swych roszczeń. Zróżnicowanie terminów przedawnienia określonych w art. 118 k.c. nie zależy od charakteru podmiotu, w stosunku do którego roszczenie przysługuje, ani od charakteru rozstrzyganej sprawy, a wyłącznie od rodzaju roszczenia związanego z określonym rodzajem działalności.

Roszczenie objęte niniejszym pozwem, jako związane z prowadzeniem przez kredytodawcę działalności gospodarczej podlega przedawnieniu w okresie 3 lat.

W ocenie Sądu I instancji zarzut przedawnienia roszczenia, a podniesiony przez stronę pozwaną, w okolicznościach przedmiotowej sprawy był zasadny. Zgodnie z art. 123 § 1 pkt 1 k.p.c. bieg terminu przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia.

Stosowanie zaś do treści art. 124 § 1 i § 2 k.p.c. po każdym przerwaniu przedawnienie biegnie na nowo, jednakże w razie przerwania przedawnienia przez czynność m.in. przed organem powołanym do egzekwowania roszczeń danego rodzaju przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie nie zostanie zakończone.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpatrywanej przez siebie sprawy Sąd Rejonowy zauważył, że przedmiotowe roszczenie powódki stało się wymagalne najpóźniej w dacie 29 marca 2011 roku, zaś trzyletni termin przedawnienia upływał w dniu 29 marca 2014 roku (art. 112 zd. I k.c.). Przez złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, a następnie złożenie wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego bieg terminu przedawnienia został przerwany jedynie w stosunku do banku. Jak orzekł bowiem Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 29 czerwca 2016 roku w sprawie o sygnaturze akt III CZP 29/16 nabywca wierzytelności niebędący bankiem nie może powoływać się na przerwę biegu przedawnienia spowodowaną wszczęciem postępowania egzekucyjnego na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności (art. 123 § 1 pkt 2 k.c.).

Przedawnieniu podlegało również, zdaniem Sądu Rejonowego, roszczenie strony powodowej o odsetki. Zgodnie bowiem z ugruntowanym stanowiskiem w orzecznictwie, roszczenie o zapłatę odsetek stanowi świadczenie okresowe, a więc przedawnia się z upływem 3 lat, przy czym z uwagi na fakt, że jest to świadczenie akcesoryjne ulega ono przedawnieniu najpóźniej z chwilą przedawnienia się roszczenia o świadczenie główne. Pogląd ten znalazł wyraz w uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2005 roku w sprawie o sygnaturze akt III CZP 42/2004.

Dalej Sąd I instancji podkreślił, iż skuteczne podniesienie zarzutu przedawnienia jest wystarczające do oddalenia powództwa bez potrzeby ustalenia, czy zachodzą wszystkie inne przesłanki prawnomaterialne uzasadniające jego uwzględnianie, a ich badanie w takiej sytuacji staje się zbędne (por. uzasadnienie uchwały pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2006 roku w sprawie o sygnaturze akt III CZP 84/05, OSNC 2006/7-8/114 oraz uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2010 roku w sprawie o sygnaturze akt I CSK 653/09).

Wobec powyższego Sąd Rejonowy w całości oddalił powództwo w przedmiotowej sprawie.

O kosztach procesu Sąd I instancji orzekł natomiast w oparciu o art. 98 k.p.c.

Powyższe rozstrzygnięcie w całości zaskarżyła apelacją powodowa spółka. Zaskarżonemu wyrokowi skarżąca zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

- art. 509 § 2 k.c. w zw. z art. 123 § 1 pkt 1 k.c. przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że na skuteczne przerwanie biegu okresu przedawnienia poprzez złożenie wniosku egzekucyjnego nie może powoływać się podmiot nie będący bankiem, w przypadku gdy roszczenie zostało stwierdzone bankowym tytułem egzekucyjnym;

- art. 124 k.c. poprzez niezastosowanie go w związku z umorzeniem postępowania egzekucyjnego;

a także błąd w ustaleniach faktycznych polegający na wadliwym przyjęciu, że bieg terminu przedawnienia roszczenia powódki upłynął przed wytoczeniem przez nią powództwa w przedmiotowej sprawie.

W oparciu o powyższe zarzuty apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa poprzez zasądzenie od pozwanego Z. B. na rzecz powódki kwoty 3.410,48 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, a ponadto o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Pozwany wnosił w odpowiedzi na apelację o jej oddalenie i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powódki jest bezzasadna.

W pierwszej kolejności należy podkreślić prawidłowość ustalonego w sprawie stanu faktycznego, który Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własny.

Zarzuty sformułowane przez stronę skarżącą we wniesionej przez nią apelacji sprowadzają się do zakwestionowania wykładni obowiązującego prawa przeprowadzonej przez Sąd I instancji i przyjęcia błędnego, zdaniem powódki, poglądu, iż poprzez złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, a następnie zaś złożenie wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, w przedmiotowej sprawie bieg terminu przedawnienia został przerwany jedynie w stosunku do banku (...) spółki akcyjnej we W.. Według wykładni przyjętej przez Sąd Rejonowy nabywca wierzytelności niebędący bankiem nie może bowiem powoływać się na przerwę biegu przedawnienia spowodowaną wszczęciem postępowania egzekucyjnego na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności. Z powyższym nie zgodziła się strona powodowa, co w konsekwencji doprowadziło do zaskarżenia przez nią wydanego przez Sąd I instancji wyroku.

Zatem tym co musiał rozważyć Sąd Okręgowy w trakcie niniejszego postępowania była prawidłowość wykładni prawa przeprowadzonej przez Sąd I instancji i kwestia tego czy w dacie wytoczenia powództwa w przedmiotowej sprawie roszczenie powódki uległo już przedawnieniu, czy też nie.

Jak zostało wskazane przez Sąd Rejonowy w uzasadnieniu do wydanego przez siebie wyroku z dnia 6 lipca 2016 roku, na temat powyższego zagadnienia miał już okazję wypowiedzieć się Sąd Najwyższy w swej uchwale z dnia 29 czerwca 2016 roku w sprawie o sygnaturze akt III CZP 29/16, gdzie zważył, co następuje:

Art. 1 ust. 4 ustawy z dnia 25 września 2015 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 1854) uchylił art. 96 - 98 Prawa bankowego, które dawały bankom uprawnienie do wystawiania bankowych tytułów egzekucyjnych i po nadaniu klauzuli wykonalności wszczęcia na ich podstawie postępowania egzekucyjnego. Zgodnie z art. 11 ust. 3 tej ustawy bankowy tytuł egzekucyjny, któremu nadano klauzulę wykonalności na podstawie przepisów dotychczas obowiązujących, zachowuje moc tytułu wykonawczego także po jej wejściu w życie.

Zagadnienie prawne dotyczy takiej sytuacji faktycznej, w której wniosek banku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego na podstawie bankowego tytułu wykonawczego przerwał bieg przedawnienia, przerwa zakończyła się z datą prawomocnego postanowienia w przedmiocie umorzenia postępowania z urzędu na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c. wobec nieskuteczności egzekucji, po czym bieg przedawnienia rozpoczął się na nowo (art. 124 k.p.c.) i cesjonariusz nie będący bankiem nabył wierzytelność. Odpowiedzieć trzeba więc na pytanie, czy cesjonariusz, który nie jest bankiem może skorzystać ze skutków prawnych uprzywilejowanego trybu dochodzenia i egzekwowania roszczenia przez banki na podstawie art. 96-98 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (j.t. Dz. U. z 2015 r., poz. 128; dalej Pr. bank.), które obowiązywały do dnia 27 listopada 2015 r., skoro nabywa wierzytelność wraz ze wszystkimi związanymi z nią prawami (art. 509 § 2 k.p.c.).

Zgodnie z jednolitym stanowiskiem Sądu Najwyższego zarówno złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, jak i wszczęcie postępowania egzekucyjnego na podstawie takiego tytułu wykonawczego przerywa na podstawie art. 123 § 1 pkt 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. bieg przedawnienia jako czynność przedsięwzięta bezpośrednio w celu egzekwowania roszczeń (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2004 r., III CZP 101/03, OSNC z 2005 r., nr 4, poz. 58, wyroki 23 listopada 2011 r., IV CSK 156/11, OSNC - ZD z 2013 r., nr 1, poz. 7, z dnia 12 stycznia 2012 r., II CSK 203/11, OSP z 2014 r., nr 6, poz. 60, z dnia 17 grudnia 2004 r., II CK 276/04, z dnia 22 stycznia 2008 r., V CSK 386/07, z dnia 21 maja 2010 r., II CSK 614/09, z dnia 4 października 2012 r., I CSK 90/12 - nie publ.). Rozpoczęcie na nowo biegu przedawnienia następuje bądź z chwilą prawomocnego zakończenia

postępowania klauzulowego, bądź z chwilą zakończenia postępowania egzekucyjnego, w tym jego umorzenia (art. 826 k.p.c.) a wyjątek stanowi umorzenie na podstawie art. 823 lub 825 pkt 1 k.p.c. albo zwrot wniosku, które niweczą materialnoprawne skutki przerwy przedawnienia (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2015 r., III CZP 103/14, OSNC z 2015 r., nr 12, poz. 137, wyroki z dnia 10 października 2003 r., II CK 113/02, OSP z 2004 r., nr 11, poz. 141, z dnia 23 stycznia 2007 r., V CSK 386/07, z dnia 14 kwietnia 2011 r., IV CSK 439/11, z dnia 19 listopada 2014 r., II CSK 196/14 - nie publ.). Umorzenie postępowania z urzędu z przyczyny bezskuteczności egzekucji na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c. powoduje, że bieg przedawnienia roszczenia stwierdzonego tytułem wykonawczym rozpoczyna się na nowo.

W razie cesji wierzytelności na nabywcę przechodzi ogół uprawnień przysługujących dotychczasowemu wierzycielowi, wszystkie właściwości, przywileje i braki, a więc ustawodawca zakłada identyczność wierzytelności cesjonariusza z wierzytelnością cedenta (art. 509 § 2 k.c.). Co do zasady, nabywca wstępuje w sytuację prawną cedenta, w tym również w zakresie przedawnienia, zbycie wierzytelności jest bowiem irrelevantne dla jego biegu.

W przypadku wierzytelności objętej bankowym tytułem wykonawczym sytuacja prawna cesjonariusza kształtuje się jednak odmiennie od sytuacji prawnej nabywcy wierzytelności objętej innym tytułem wykonawczym.

Uprawnienie do wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego przysługiwało jedynie bankom i tylko na ich rzecz mogła być nadana klauzula wykonalności; nadanie klauzuli na rzecz cesjonariusza nie będącego bankiem nie było dopuszczalne (uchwały Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2004 r., III CZP 9/04, OSNC z 2005 r., nr 6, poz. 98, z dnia 22 lutego 2006 r., III CZP 129/05, OSNC z 2007 r., nr 1, poz. 4, z dnia 19 lutego 2015 r., III CZP 103/14). Cesjonariusz nie mógł kontynuować egzekucji wszczętej przez bank, bo w postępowaniu egzekucyjnym nie ma zastosowania art. 192 pkt 3 k.p.c., a więc fundusz sekurytyzacyjny, który nie mógł się powołać na bankowy tytuł egzekucyjny, przejście uprawnień i uzyskać klauzuli wykonalności na podstawie art. 788 § 1 k.p.c., musiał ustalić istnienie roszczenia w drodze procesu sądowego, uzyskać nowy tytuł wykonawczy i dopiero na jego podstawie egzekwować roszczenie.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 listopada 2014 r., II CSK 196/14 (nie publ.), przerwanie biegu przedawnienia na podstawie art. 123 § 1 pkt 1 k.p.c. następuje, co do zasady, tylko pomiędzy stronami postępowania, jeżeli z istoty łączącego je stosunku prawnego wynika, że są materialnie zobowiązane lub uprawnione, a więc skutek przerwania zachodzi tylko w podmiotowych i przedmiotowych granicach czynności podjętej przez wierzyciela.

Wniosek o wszczęcie egzekucji wywołuje zatem skutek przerwy wtedy, gdy pochodzi od wierzyciela wskazanego w tytule egzekucyjnym, na rzecz którego została wydana klauzula wykonalności; nie jest bowiem wystarczająca tożsamość wierzytelności lecz konieczna jest również identyczność osób, na rzecz których czynność ta została dokonana. Skutki prawne postępowania egzekucyjnego wszczętego na podstawie bankowego tytułu wykonawczego związane są więc tylko z podmiotami w nim uczestniczącymi na podstawie tego tytułu w granicach podmiotowych i przedmiotowych ukształtowanych treścią klauzuli wykonalności. Nie może umknąć uwadze, że przerwa biegu przedawnienia została spowodowana czynnością banku zmierzającą do egzekwowania roszczenia, podczas gdy nabywcy nie będącemu bankiem miałyby służyć do jego dochodzenia. Nabywca wierzytelności nie będący bankiem nabywa wierzytelność w swej treści i przedmiocie tożsamą z wierzytelnością zbywającego banku, ale nie wchodzi w sytuację prawną zbywcy wywołaną przerwą biegu przedawnienia i rozpoczęciem biegu na nowo. Czynność wszczęcia postępowania egzekucyjnego przez bank wywołuje materialnoprawny skutek przerwy biegu przedawnienia jedynie w stosunku do wierzyciela objętego bankowym tytułem wykonawczym, natomiast nabywca wierzytelności nie będący bankiem, nawet jeżeli nabycie nastąpiło po umorzeniu postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c. i rozpoczęciu biegu terminu przedawnienia w stosunku do banku na nowo, nie może się powołać na przerwę biegu przedawnienia wywołaną wszczęciem postępowania egzekucyjnego przez pierwotnego wierzyciela będącego bankiem. Wyjątkowość przywileju wystawiania bankowego tytułu egzekucyjnego prowadzi do wniosku, że skoro nie może on być podstawą egzekucji na rzecz innych osób, niż w nim wskazane za wyjątkiem następstwa prawnego po stronie wierzyciela innego banku, to również materialnoprawne skutki wszczęcia postępowania egzekucyjnego jako czynności wierzyciela – banku prowadzącej do przerwy biegu przedawnienia dotyczą wyłącznie tego wierzyciela i nie dotyczą nabywcy nie będącego bankiem.

Sąd Okręgowy rozpatrujący niniejszą sprawę zgadza się w całości z zaprezentowaną powyżej argumentacją prawną Sądu Najwyższego. Z tego też względu, i z uwagi na fakt, że doszło do przedawnienia przedmiotowego w sprawie roszczenia przysługującego powódce względem pozwanego, powództwo należało oddalić w całości, co też prawidłowo uczynił Sąd I instancji.

Zauważyć też trzeba, co słusznie podnosiła strona pozwana w toku postępowania pierwszoinstancyjnego, iż dnia 24 grudnia 2013 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi wydał na wniosek wierzyciela postanowienie o umorzeniu postępowania na podstawie art. 825 pkt 1 k.p.c. Zgodnie z zaś przywołaną przez pozwanego uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2015 roku wydaną w sprawie o sygnaturze akt III CZP 103/14 umorzenie postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela – banku, prowadzącego egzekucję na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego klauzulą wykonalności, niweczy skutki przerwy biegu przedawnienia spowodowane złożeniem wniosku o wszczęcie egzekucji. Zatem również i z tego powodu dochodzone przez powódkę roszczenie winno być uznane za przedawnione.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako nieuzasadnioną.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w punkcie 2. wyroku na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Na koszty poniesione przez pozwanego w tym postępowaniu złożyło się wynagrodzenie jego pełnomocnika w osobie radcy prawnego, którego wysokość w kwocie 600,00 zł ustalono na podstawie § 2 ust. 3 w zw. z § 10, ust. 1, pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804).